

**Ризики. Основні
екологічні ризики під
час бойових дій**

Ризик – це ймовірність
виникнення небажаної
події або збитків унаслідок
невизначеності майбутніх
обставин

Основні характеристики ризику:

1.Невизначеність – неможливість точно передбачити результат події.

2.Ймовірність – шанс, що певна подія відбудеться.

3.Можливі наслідки – позитивні або негативні результати, які можуть виникнути.

Важливі критерії ризиків

Ризики мають кілька ключових характеристик, які допомагають їх оцінити та класифікувати.

Ймовірність настання ризику

- Відображає шанс того, що подія відбудеться.
- Може бути **високою, середньою або низькою**.
- Визначається статистичними даними, історичними прикладами або експертними оцінками.

Важливі критерії ризиків

Ризики мають кілька ключових характеристик, які допомагають їх оцінити та класифікувати.

Рівень впливу (наслідки)

- Відображає масштаб можливих втрат або вигод.
- Поділяється на **незначний, середній, критичний, катастрофічний**.
- Включає фінансові, соціальні, екологічні та репутаційні наслідки.

Важливі критерії ризиків

Ризики мають кілька ключових характеристик, які допомагають їх оцінити та класифікувати.

Джерело ризику

- **Внутрішні ризики** – виникають у межах компанії, процесу чи організації (помилки персоналу, технічні збої).
- **Зовнішні ризики** – не залежать від внутрішніх процесів (економічні кризи, природні катаклізми).

Важливі критерії ризиків

Ризики мають кілька ключових характеристик, які допомагають їх оцінити та класифікувати.

Тривалість впливу

- **Короткострокові** – впливають на діяльність у короткий проміжок часу (наприклад, перебої в постачанні).
- **Довгострокові** – мають довготривалі наслідки (економічна криза, зміни у законодавстві).

Важливі критерії ризиків

Ризики мають кілька ключових характеристик, які допомагають їх оцінити та класифікувати.

Контрольованість ризику

- **Керовані** – можна зменшити або уникнути шляхом управління (наприклад, страхування, впровадження резервних систем).
- **Некеровані** – неможливо вплинути (наприклад, природні катастрофи).

Важливі критерії ризиків

Ризики мають кілька ключових характеристик, які допомагають їх оцінити та класифікувати.

Взаємозв'язок із іншими ризиками

- Ризики можуть бути **ізолюваними** (впливають лише на один процес) або **системними** (викликають інші ризики, наприклад, фінансова криза може призвести до безробіття та соціальних проблем).

Класифікація ризиків залежно від основної причини їх виникнення

Ризики можуть виникати через різні чинники, і залежно від основної причини їх поділяють на такі

основні категорії:

1. Природні ризики
2. Екологічні ризики
3. Політичні ризики
4. Економічні ризики
5. Фінансові ризики
6. Соціальні ризики
7. Технологічні ризики
8. Операційні ризики
9. Юридичні ризики
10. Репутаційні ризики

Природні ризики

Пов'язані з неконтрольованими природними явищами:

- Землетруси
- Повені
- Урагани, тайфуни
- Лавини
- Засухи
- Виверження вулканів

Економічні ризики

Пов'язані з нестабільністю економіки:

- Інфляція та дефляція
- Фінансові кризи
- Знецінення валюти
- Безробіття
- Нестабільність фондового ринку

Фінансові ризики

Стосуються управління капіталом та інвестиціями:

- Кредитний ризик (невиконання боргових зобов'язань)
- Валютний ризик (зміни курсу валют)
- Ліквідний ризик (нестача коштів для виплат)
- Ризик неплатоспроможності

Соціальні ризики

Виникають унаслідок суспільних змін та поведінки людей:

- Демографічні зміни (старіння населення, міграція)
- Страйки, протести
- Соціальна нерівність
- Кризи в освіті та охороні здоров'я

Технологічні ризики

Зумовлені науково-технічним прогресом та використанням технологій:

- Вихід з ладу техніки та обладнання
- Кіберзагрози, хакерські атаки
- Втрата важливих даних
- Неєфективність нових технологій

Операційні ризики

Виникають через внутрішні процеси в організації чи компанії:

- Помилки персоналу
- Збої в логістиці та виробництві
- Неналежне управління бізнес-процесами
- Відмова постачальників або партнерів

Юридичні ризики

Пов'язані з правовими питаннями та регулюванням:

- Порушення контрактів
- Зміни у законодавстві
- Судові позови
- Порушення авторських прав

Репутаційні ризики

Пов'язані з довірою та іміджем компанії або особи:

- Негативні відгуки та PR-скандали
- Витік конфіденційної інформації
- Нечесна конкуренція
- Корупційні скандали

Політичні ризики

Викликані політичною нестабільністю або змінами в законодавстві:

- Війни, революції, теракти
- Санкції, політичні кризи
- Зміни в податковій чи митній політиці
- Націоналізація приватного бізнесу

Екологічні ризики

Виникають унаслідок негативного впливу людської діяльності на природу:

- Забруднення повітря, води, ґрунту
- Вирубка лісів
- Виснаження природних ресурсів
- Радіаційне забруднення

Екологічні ризики – це потенційні загрози для навколишнього середовища, які виникають внаслідок природних процесів або діяльності людини. Вони можуть призводити до деградації екосистем, забруднення довкілля, змін клімату та загрози для здоров'я людей.

Види екологічних ризиків

Природні екологічні ризики

Виникають через природні явища, які можуть негативно впливати на довкілля та життя людей:

- ☁ **Кліматичні ризики** (посухи, повені, урагани, штормові вітри)
- 🌋 **Геологічні ризики** (землетруси, виверження вулканів, зсуви ґрунту)
- 🔥 **Біологічні ризики** (розповсюдження інвазивних видів, хвороб, епідемії)

Види екологічних ризиків

Антропогенні екологічні ризики

Забруднення навколишнього середовища

- **Забруднення повітря** – викиди CO₂, SO₂, важких металів, парникових газів
- **Забруднення води** – скиди промислових відходів, нафтопродуктів, пластика в океани та річки
- **Забруднення ґрунту** – використання пестицидів, гербіцидів, важких металів, витік хімічних речовин

Види екологічних ризиків

Антропогенні екологічні ризики

Виснаження природних ресурсів

- ⚡ **Надмірна експлуатація корисних копалин** (нафта, газ, вугілля, рідкоземельні метали)
- 🗑 **Зменшення запасів прісної води** (неконтрольоване використання водних ресурсів, виснаження підземних вод)
- 🌲 **Вирубка лісів** (знищення лісових масивів через сільське господарство, урбанізацію, незаконну вирубку)

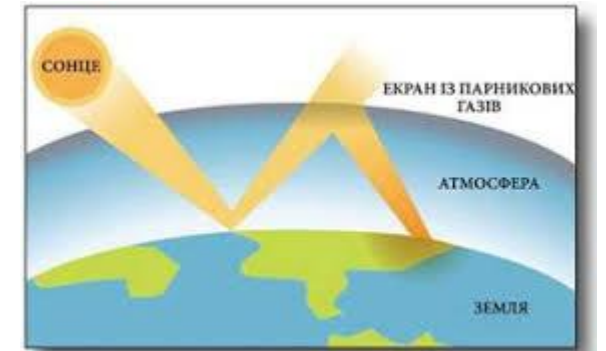

Види екологічних ризиків

Антропогенні екологічні ризики

Глобальні екологічні проблеми

- **Зміни клімату** – підвищення середньої температури, танення льодовиків, підняття рівня Світового океану
- **Парниковий ефект** – підвищення концентрації CO₂ та інших парникових газів
- **Зникнення біорізноманіття** – вимирання видів тварин і рослин через руйнування природних середовищ існування
- **Ядерна загроза** – витіки радіації з АЕС, наслідки аварій, як у Чорнобилі чи Фукусімі

Наслідки екологічних ризиків

Екологічні наслідки

- ✓ Знищення природних екосистем
- ✓ Руйнування озонового шару
- ✓ Погіршення якості води та повітря
- ✓ Деградація ґрунтів та зниження врожайності

Наслідки екологічних ризиків

Економічні наслідки

- ✓ Зростання витрат на ліквідацію наслідків екологічних катастроф
- ✓ Зменшення продуктивності сільського господарства
- ✓ Витрати на очищення забруднених територій

Наслідки екологічних ризиків

Соціальні наслідки

- ✓ Погіршення здоров'я населення (хвороби дихальної системи, онкологічні захворювання)
- ✓ Вимушені міграції через екологічні катастрофи
- ✓ Конфлікти за природні ресурси (вода, ліси, родючі землі)

Методи управління екологічними ризиками

Попередження та прогнозування

- Моніторинг стану довкілля
- Використання сучасних технологій для зменшення викидів
- Впровадження систем екологічного менеджменту

Методи управління екологічними ризиками

Зменшення негативного впливу

- Перехід на відновлювані джерела енергії (сонячні, вітрові, гідроелектростанції)
- Рациональне використання природних ресурсів
- Переробка та утилізація відходів

Методи управління екологічними ризиками

Правове регулювання

- Запровадження екологічних стандартів
- Контроль над підприємствами-забруднювачами
- Заборона небезпечних хімікатів та шкідливих технологій

Методи управління екологічними ризиками

Освіта та екологічна свідомість

- Проведення кампаній щодо збереження природи
- Розвиток культури екологічного способу життя (зменшення використання пластику, енергоефективність, сортування сміття)
- Інвестування у "зелені" технології

Екологічні ризики становлять серйозну загрозу для майбутнього нашої планети. Проте їх можна мінімізувати за рахунок ефективного управління, розвитку екотехнологій, впровадження міжнародних екологічних стандартів і підвищення екологічної свідомості суспільства.

Що кожен з нас може зробити?

- ✓ Скоротити споживання пластику
- ✓ Економити воду та електроенергію
- ✓ Використовувати екологічний транспорт
- ✓ Висаджувати дерева та підтримувати екологічні ініціативи

Екологічні ризики внаслідок військових дій

Військові конфлікти спричиняють не лише гуманітарні катастрофи, а й значні екологічні наслідки, які можуть мати довготривалий вплив на природу та здоров'я людей.

Основні екологічні ризики війни

Забруднення повітря

🔥 Причини:

- Масштабні пожежі внаслідок обстрілів, вибухів та підриву нафтобаз
- Викиди токсичних речовин при горінні пального, пластиків, промислових хімікатів
- Використання фосфорних, термобаричних та касетних боєприпасів

☠️ Наслідки:

- Підвищена концентрація діоксинів, важких металів (свинець, ртуть, кадмій)
- Зростання рівня CO₂, що сприяє глобальному потеплінню
- Ризик респіраторних захворювань, онкології, серцево-судинних хвороб у населення

Основні екологічні ризики війни

Забруднення водних ресурсів

☛ Причини:

- Руйнування систем водопостачання, каналізації, дамб та очисних споруд
- Скидання пального, мастил, вибухових речовин у річки та озера
- Потрапляння радіоактивних, хімічних та біологічних речовин у підземні води

⚠ Наслідки:

- Дефіцит питної води
- Отруєння людей та тварин через зараження водних джерел
- Вимирання водних екосистем

Основні екологічні ризики війни

Радіаційні загрози

☢ Причини:

- Пошкодження ядерних об'єктів (електростанцій, сховищ відходів)
- Використання зброї з радіоактивними матеріалами (збагачений уран)
- Атаки на хімічні та промислові підприємства

☢ Наслідки:

- Радіоактивне зараження ґрунту, води та повітря
- Ріст онкологічних захворювань у населення
- Довготривале забруднення територій

Основні екологічні ризики війни

Руйнування лісів та природних екосистем

🌲 Причини:

- Бойові дії в лісових масивах та природних парках
- Використання вибухівки, мін, обстріли
- Забруднення нафтою, токсичними речовинами

🐾 Наслідки:

- Масова загибель диких тварин
- Знищення природних заповідників, національних парків
- Руйнування біорізноманіття та загроза зникнення рідкісних видів

Основні екологічні ризики війни

Забруднення ґрунтів

☙ Причини:

- Окислення металів, залишки боєприпасів, важкі метали внаслідок вибухів
- Розлив пального, хімічних речовин, гербіцидів
- Масове використання мін, які десятиліттями залишаються в землі

⚠ Наслідки:

- небезпека для сільського господарства (зменшення родючості ґрунту)
- поширення токсичних речовин через харчовий ланцюг
- неможливість безпечного заселення та обробітку землі

Основні екологічні ризики війни

Ризики для тваринного світу

🐾 Причини:

- Шум, вибухи, руйнування природного середовища
- Використання хімічних речовин, які отруюють їжу та воду
- Вимушена міграція тварин через бойові дії

● Наслідки:

- Масова загибель фауни
- Знищення природних місць проживання тварин
- Порушення екологічного балансу в природних системах

Довгострокові наслідки війни для довкілля

- Розмінування територій може займати десятиліття
- Відновлення родючості ґрунтів потребує десятиліть
- Радіаційне та хімічне забруднення може зберігатися століттями
- Відновлення популяцій тварин і лісів – процес, що триває десятки років

Мінімізація екологічних ризиків

✓ **Короткострокові заходи:**

- Моніторинг стану води, повітря, ґрунту
- Ліквідація хімічних та радіоактивних забруднень
- Екологічний контроль у зонах бойових дій

✓ **Довгострокові заходи:**

- Програми з розмінування та екологічної реабілітації
- Відновлення природних екосистем (посадка лісів, збереження заповідників)
- Створення міжнародних екологічних фондів для відновлення постраждалих регіонів

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 1: Масові пожежі та забруднення повітря

- ✓ Під час обстрілів нафтобаз, складів боєприпасів, хімічних підприємств утворюються токсичні викиди (діоксини, оксиди азоту, чадний газ, сірчаний ангідрид).
- ✓ Пожежі на лісових масивах через вибухи сприяють викиду вуглекислого газу (CO_2), що пришвидшує зміну клімату.

Атмосфера (повітря)

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 2: Використання зброї масового ураження

- ✓ Фосфорні, хімічні, біологічні види зброї можуть спричиняти довготривале забруднення атмосфери токсичними речовинами.
- ✓ Вибухи утворюють значні концентрації пилу, важких металів та радіоактивних частинок у повітрі.

Атмосфера (повітря)

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 1: Руйнування водоочисних споруд та дамб

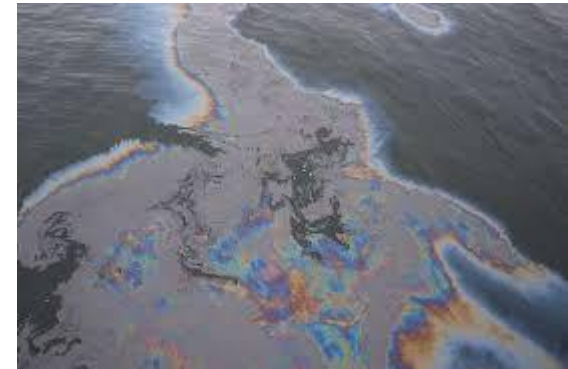
- Бомбардування гребель та водопровідних станцій спричиняє масові повені, які змішують побутові та промислові відходи з річковими та підземними водами.
- Після руйнування Каховської ГЕС (Україна, 2023) у річку Дніпро потрапили нафтопродукти, хімікати та важкі метали.

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 2: Витік нафти, хімікатів та пального

- У Чорному морі внаслідок вибухів суден траплялися витіки пального, що спричиняло забруднення водних ресурсів.
- Під час конфлікту в Перській затоці (1991) іракські війська навмисно вилили нафту в море, що створило одну з найбільших екологічних катастроф.

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 1: Забруднення ґрунтів важкими металами та вибуховими речовинами

- Вибухи боєприпасів, ракет та мін залишають у ґрунті свинець, уран, кадмій та інші токсичні речовини.
- У В'єтнамі під час війни (1955-1975) США використовували "Агент Оранж" (отруйний дефоліант), що спричинив забруднення землі на десятиліття.

Літосфера (ґрунт, земна поверхня)

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 2: Мінування територій

- Після конфлікту в Боснії та Герцеговині (1992-1995) значні площі залишилися замінованими, що зробило їх непридатними для сільського господарства.
- В Україні на 2024 рік тисячі гектарів орних земель забруднені нерозірваними снарядами та мінами, що перешкоджає обробітку ґрунту.

Літосфера (ґрунт, земна поверхня)

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 1: Загибель тварин і руйнування природних екосистем

- Військові дії в заповідних територіях (наприклад, Чорнобильська зона в Україні) спричиняють втрату рідкісних видів.
- Масові пожежі внаслідок бойових дій у лісах Сирії та Іраку знищили тисячі гектарів зелених насаджень, що призвело до скорочення місць проживання тварин.

Біосфера (живі організми, флора і фауна)

Військові конфлікти завдають значної шкоди всім компонентам навколишнього середовища.

Приклад 2: Отруєння харчового ланцюга

- Забруднення води та ґрунтів важкими металами та радіацією призводить до накопичення токсичних речовин у рибі, птахів і ссавцях.
- Після вибуху складів боєприпасів в Балаклії (Україна, 2017) у навколишніх районах було зафіксовано підвищену концентрацію важких металів у рослинності та воді, що вплинуло на сільськогосподарських тварин.

Біосфера (живі організми, флора і фауна)